

GRANTMAKERS EAST FORUM

[30 Eylül – 2 Ekim 2015]

KONFERANS NOTLARI

Avrupa Vakıflar Merkezi (European Foundation Center- EFC) altında faaliyet gösteren tematik ağlardan biri olan Grantmakers East Forum (GEF), başta Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri olmak üzere Avrupa'daki hibe veren vakıfları bir araya getiriyor. GEF bu yıl "Eşit Fırsatlar Yaratmak: Farklılıkların Üstesinden Gelmek" temasıyla 30 Eylül - 2 Ekim tarihleri arasında Vehbi Koç Vakfı ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşti. Vakıfların ve filantropinin eşit fırsatlar yaratmadaki rolünün tartışıldığı Konferansta gençlerin istihdamı, sosyal girişimcilik, kaynaklara eşit erişim, ifade özgürlüğü ve çatışma bölgelerinde eşitsizliklerin giderilmesi gibi başlıklar, tartışıldı.

Konferans oturumlarında öne çıkan konu başlıkları ve notlara aşağıda yer verilmektedir.

AÇILIŞ KONUŞMALARI

EFC Genel Müdürü Gerry Salole, University College Dublin'den Prof. Kathleen Lynch ve Sosyal Yatırım ve Filantropi Danışmanı Filiz Bikmen tarafından gerçekleştirilen açılış konuşmalarında eşitsizlik ve vakıfların eşitsizliği gidermedeki rolü tartışıldı. **EFC Genel Müdürü Salole**, konuşmasında vakıfların yaptıkları çalışmalar ve hibe programları ile toplumdaki eşitsizliklerin çözümünde önemli rol oynayan aktörler olduğundan bahsetti. Vakıfların kamuoyu oluşturma, savunuculuk ve acil durumlara müdahale için fon oluşturma gibi işlevlerine değinen Salole; vakıfların toplumlarda sosyal değişim yaratmak için kısa dönemli çalışmalar yerine uzun süreye yayılan çözümleri desteklemeyi tercih ettiğini aktardı.

2000'li yılların başında Amerika ve Avrupa'da meydana gelen ekonomik krizden bu yana eşitsizliğin dünyadaki en büyük sorunlardan biri haline geldiğine dikkat çeken **Prof. Kathleen Lynch**, ekonomik eşitsizliğin insanların kendini daha az güvende hissetmesine, kendilerine güvenlerinin azalmasına ve buna bağlı olarak toplumlardaki dayanışma kültürünün gelişmemesine neden olduğunu belirtti. Lynch, neoliberal kapitalizmin yarattığı en önemli iki sonucun kamu hizmetlerinin azaltılması ve vatandaşların devletle olan ilişkilerinin boyutunun değişmesi olarak nitelendirdi. Daha önce devlet özellikle maddi imkanları kısıtlı olan vatandaşlara kamu hizmeti ve malı sağlamakla yükümlüken, neoliberal kapitalizm kamu malının özelleştirilmesine neden oldu. Bu politikalardan en fazla etkilenen ise yoksul vatandaşlar oldu. Lynch'e göre günümüzde eşitsizliğin en yoğun olduğu ülkelerde sağlık ve sosyal problemler büyük sorun teşkil etmeye devam ediyor. Toplumlarda eşitsizliğin dört yönü öne çıkıyor. Bunlar (1) kaynaklar (para, mal vs.), (2) saygı ve tanınma (etnik, dinsel, dilsel azınlıklar vs.), (3) temsiliyet ve güç (insanların vatandaş olarak sahip oldukları hakların etkilenmesi), (4) sevgi ve dayanışma olarak kendini gösteriyor. Dünyadaki eşitsizlik ise dört ana sosyal sistemde üretiliyor: (1) ekonomik sistem, (2) kültürel sistem, (3) siyasi sistem ve (4) etkileyici eşitlik (sevgi, önemseme ve

dayanışmanın üretildiği sistem). Lynch'e göre, eşitsizlik toplumlarda "ekonomik eşitsizlik" olarak ya da "kültür tarafından üretilmiş eşitsizlik" olarak yeniden üretiliyor. Kültür kaynaklı üretilmiş eşitsizlik genellikle saygı ve toplum tarafından tanınma eksikliği olarak kendini gösteriyor. Siyasi, ekonomik ve sosyal anlamda yetişkinlerle aynı güç ilişkilerine sahip olmadıklarından, çocuklar ve gençler birçok toplumda yetişkinlere göre daha fazla eşitsizliğe maruz kalıyorlar.

Sosyal Yatırım ve Filantopi Danışmanı Filiz Bikmen, konuşmasında vakıfların ve sivil toplum temsilcilerinin sistemin parçalarını bir araya getiren ve bu parçaları birleştiren rolüne dikkat çekti. Vakıfların hibe verme ve bağış yapma işlevlerinin yanı sıra sistemin farklı parçalarını bir araya getirme işlevine ve vakıfların sosyal sorunların çözümü konusunda bütünlükçü yaklaşımlar geliştirmelerinin önemine dikkat çeken Bikmen, Türkiye'deki vakıfların bu anlamdaki başarılarından bahsetti.

PANELLER

PANEL: EMBRACING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP TO TACKLE INEQUALITIES

Moderatör: Suat Özçağdaş, Sosyal Inovasyon Merkezi

Konuşmacılar: Luca Mantoan, Unicredit Vakfı

Charu Wilkinson, ICF International

Suat Özçağdaş, Sosyal Inovasyon Merkezi

Sosyal girişimciliğin ve sosyal girişimlerin eşitsizlikle mücadelede oynadığı rolün tartışıldığı panelde, Avrupa'daki sosyal girişim örnekleri ve bu alana yönelik artan destek mekanizmalarından bahsedildi. Avrupa Komisyonu için hazırladığı "A Map of Social Enterprises and their Eco-systems in Europe" başlıklı araştırmanın sonuçlarını sunan Charu Wilkinson, sosyal fayda ile ekonomik kalkınmayı bir araya getiren sosyal girişim modellerinin ve bu alana sağlanacak desteklerin Avrupa Birliği'nin de gündeminde yer aldığını belirtti. Avrupa'daki sosyal girişim örneklerinin yapıları, modelleri ve yönetim şekillerinin farklılık gösterdiğine dikkat çeken Wilkinson, sosyal girişimlerin yarattıkları etkileri ölçümlemenin zorluklarından bahsetti. Panelde, sosyal girişimciliğe artan ilgiyle birlikte bu alana yönelik destek programlarının sayısının da arttığından bahsedildi. Unicredit Vakfı'nın Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde uyguladığı sosyal girişim destek programından bahsedilen panelde, Türkiye'deki sosyal girişimcilik eko sistemi ve sosyal girişim örneklerine de yer verildi.

PANEL: GENDER-SENSITIVE GRANTMAKING

Moderatör: Alina Serban, ERSTE Vakfı

Konuşmacılar: Joanna Maycock, Avrupa Kadın Lobisi (European Women’s Lobby)

Rana Kotan, Sabancı Vakfı

Bharati Sadasivam, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Avrupa ölkelerinde cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve bu alanda yapılan çalışmalarda bir duraklama görüldüğüne dikkat çeken konuşmacılar, Avrupa’da her üç kadından birinin eşitsizliğe uğradığını belirttiler. Avrupa’nın yanı sıra Batı Balkanlardan Asya’ya birçok ülkede, cinsiyet eşitsizliğine dair ortak sorunlar gözlemlendiğine dikkat çektiler. Panelistler, kadınların kamu kurumlarında karar verici pozisyonlarda yer almaması ve meclisteki temsiliyetlerinin düşük olmasının bu alandaki önemli ortak sorunlardan biri olduğunu vurguladılar. Birçok ülkede kadın konusunda alışan STK’ların bte kısıtlamaları dolayısıyla hak savunuculuğu yerine hizmet odaklı çalışmak zorunda kaldığından bahsedildi.

Ekonomik ve sosyal anlamda kadın ve erkekler arasında görülen eşitsizliklerin çözümüne cinsiyet çerçevesinden bakılabilmesi için STK’ların öncelikle kendi işleyişlerini sorgulamaları gerekliliğine dikkat çekildi. Diğer bir deyişle, STK’ların yürüttükleri çalışmalarda cinsiyet konusunu ne kadar nemstedikleri ve i işleyişlerinde ne kadar dikkate aldıklarını sorgulamaları gerekliliğinden bahsedildi. Kadın kuruluşlarının kapasitelerinin güçlendirilmesi gerekliliği ve yapılan çalışmaların etkisini artırmak için farklı alanlarda alışan STK’larla ortaklıklar kurulmalarına destek verilmesi de panelde tartışılan öneriler arsında yer aldı. Hak temelli çalışmalar yapan kuruluşların fonlara erişiminin azaldığı bir ortamda, hibe veren vakıfların savunuculuk çalışmaları yapan kadın kuruluşlarına kapasitelerini güçlendirmek ve mali sürdürülebilirliklerini artırmak üzere destek vermelerinin gerektiği belirtildi. Vakıfların çalıştıkları alanlarda hangi kadın kuruluşlarının faaliyet gösterdiklerini analiz etmesi ve eğer kendi alanlarında çalışan kadın kuruluşları yoksa farklı paydaşları bir araya getirerek ortaklıklar kurulmasına olanak sağlamasının önemli katkılar yaratabileceğinden bahsedildi. Eşitsizliklerin uzun vadeli çözümü için kadınların siyasetteki temsiliyetinin artması yönünde yapılan çalışmaların desteklenmesi önerildi.

PANEL: UNDERSTANDING AND OVERCOMING INEQUALITIES IN PROTRACTED CONFLICTS

Konuşmacılar: Yuriy Ganin, Transnistrian Ticaret ve Sanayi Odası

Maria van Ruiten, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Natella Akaba, Abhazya Kadın Derneği (Association of Women of Abkhazia)

Panelde, Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında resmi olarak dağılmasından önce Sovyet topraklarında meydana gelen politik ve etnik çatışmalar sırasında görülen eşitsizlikler ve bu eşitsizlikleri gidermek için yapılan çalışmalara yer verildi. Bu dönemde meydana gelen ve Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra da devam eden çatışmaların birçoğunun ayrılıkçı hareketlerden kaynaklandığı belirtildi. Diğer bir deyişle, Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra bağımsızlıklarını ilan eden çoğu devlet kendi topraklarında tek egemen gibi görünseler de ayrılıkçı güçler yüzünden sınırları içinde kendi güçlerini oluşturmamadıklarına dikkat çekildi. Bahsi geçen bölgelerde yaşanan öncelikli sorun, sadece uyuşmazlık sırasında değil sonrasında da toplumların birbirlerinden uzaklaşması ve kutuplaşmaların artması ile artan işsizlik olmuştur. Devlet tarafından sağlanması beklenen temel kamu hizmetlerinin sağlanamaması, özellikle gençler arasında artan işsizlik ve kutuplaşma ortamı ile birlikte toplumdan soyutlanmalar yaşandığı belirtildi.

Konuşmacılar uluslararası ve yerel kuruluşların çatışma sonrasında bu bölgelerde özellikle gençlerin problemlerinin çözülmesi, kapsayıcı büyüme ve ekonomik istikrarın sağlanmasına katkı sağlayacak çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmiştir. Çatışma sonrası bölgelerde sivil toplumun en önemli rolünün temel hizmetlere (sağlık, eğitim vb.) erişiminin sağlanması ve toplumların entegrasyonun sağlanması olduğuna dikkat çekilmiştir.

PANEL: FREEDOM OF ARTISTIC IMPRESSIONS

Moderatör: Christiane Erharter, ERSTE Vakfı

Konuşmacılar: Dora Hegyi, Tranzit.hu

Natasa Ilic, What, How and for Whom (WHW)

Slaven Tolj, Rijeka Modern ve Güncel Sanat Müzesi

Panelistler ifade özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların artmasıyla birlikte, sanat yoluyla düşüncelerin ifade edilmesinin önündeki engellerin arttığından bahsetmişlerdir. Farklı örneklerden bahsedilen konuşmalarda, özellikle kamu fonlarından faydalanılan örneklerde devletin uyguladığı sansür mekanizmalarından bahsedilmiştir. Sanatçıların ifade özgürlüğü önünde oluşan bu engelleri aşmak için kendi oluşumlarını kurarak, yeni araç ve yöntemler geliştirerek mücadele etmeye devam ettiğinden bahsedilmiştir. Panelde, sanatçıların ve sanat yoluyla aktivizmin hibe veren vakıflar tarafından desteklenmesinin önemi ve gerekliliğinden bahsedildi.

PANEL: YOUTH (UN)EMPLOYMENT – INCREASING THE EMPLOYABILITY OF YOUNG PEOPLE

Moderatör: Filiz Bikmen- Sosyal Yatırım ve Filantropi Danışmanı

Konuşmacılar: Francesco Berlingieri, Centre for European Economic Research

Gökhan Dikmener, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Irene Daskalakis, Dünya Bankası

Panelistler, Avrupa'daki ekonomik krizle birlikte özellikle Güney Avrupa ülkelerinde gençler arasında artan genç işsizliği sorununa dikkat çektiler. Yapılan tartışmada artan genç işsizliğinin temel nedenleri sıralandı:

1) Eğitim sistemindeki eksiklikler: Geleneksel okul eğitime alternatif bir müfredatın ya da eğitimin olmaması, gençlerin becerilerinin iş talebini karşılamaması dolayısıyla eğitim hayatının çıktısı ve iş piyasası arasında bir ilişki olmaması.

2) İkili emek piyasası: Emek piyasasının resmi ve gayri resmi olarak bölünmesi halinde iş hukukunun her iki sektör için farklı yaptırımlarının olması. Bunun yanı sıra kısa süreli sözleşmelerin artması.

3) Diğer potansiyel problemler: Yüksek asgari ücret, etkili olmayan iş piyasası politikaları ve düşük coğrafi hareketlilik.

Konuşmacılar yaşam boyu öğrenme programları, eğitimler ve çoklu beceri geliştirme programlarının gençler arasında artan işsizliği azaltmada çözüm olabilecek araçlar olduğunu belirttiler. Panelde, özel sektör ve sivil toplumun bu sorunun çözümü için ortak çalışmalar yapmasının gerekliliği gündeme getirildi. Bu alanda başarıya ulaşmak için şirketlerin mesleki eğitim ya da staj fırsatı tanınması yerine, kendi ihtiyaçlarına göre daha sonra bu şirketlerde çalışmak üzere gençleri eğitmesi olacağı belirtildi. Şirketler hangi pozisyonlarda ve kollarda istihdam sağlayabileceklerini saptadıktan sonra, bu alanlara yönelik eğitim programları düzenleyerek gençlere ilgili pozisyonlarda istihdam olanağı vermesinin gerekliliği vurgulandı. Gençlerin bu pozisyonlara yerleştirildikten sonra da becerilerini geliştirebilmek için desteklenmeye devam etmesi gerektiği belirtildi. Bu tür yöntemlerle gençlere istihdam sağlanmasının yanı sıra özel sektörün de kalifiye çalışanlara erişiminin kolaylaşacağı vurgulandı.

KAPANIŞ KONUŞMALARI

Anadolu Kültür Yönetim Kurulu Başkanı Osman Kavala, konuşmasında Türkiye'deki vatandaşlık uygulamalarına ve bu uygulamaların toplumdaki ekonomik ve sosyal eşitsizliği nasıl yeniden ürettiğine değindi. Kavala, Türkiye'de din ve etnik köken üzerinden üretilen eşitsizliklerden ve devlet politikalarının bu eşitsizliklerin derinleşmesinde oynadığı rolden bahsetti.

CENTRIS Genel Müdürü Barry Knight ise, sosyal sorunların çözümünde rol oynamak ve etkili çalışmalar yapabilmek için vakıfların işbirlikleri kurmalarının önemine değindi. Knight, vakıfların eşitsizlikle mücadele ederken kullanabilecekleri yöntemleri şöyle sıraladı:

- Yenilikçilik: Yeni modeller deneyerek yeni yollara ve yöntemlere öncülük etmek,
- Farklı alanlarda çalışmak: Boşluk olan alanlara ulaşmak; eşitsizlikten en fazla zarar gören, hassas gruplarla çalışmak,
- Liderlik göstermek,
- Kamu kurumları ile işbirlikleri geliştirmek ve
- Çalıştıkları konularda bilgi birikimi oluşturmak ve bu bilgileri yaygınlaştırmak.